

De (digitale) toekomst van de gezonde wijk

Janine van Oosten-Bake en Gerco Buijk-Dijkstra

De publieke sector staat aan de vooravond van verschillende transities, dit zorgt voor grote uitdagingen bij burgers, professionals én gemeenten. Er moet immers meer gedaan worden met minder geld en tegelijkertijd willen we dat de burger steeds meer ruimte krijgt om zelf actie te ondernemen en deze ruimte ook neemt. Deze uitdagingen bieden echter ook kansen! Kansen en ruimte om slimmer, beter en efficiënter om te gaan met middelen en daarbij gebruik te maken van innovaties rondom gezondheidsbevordering, digitale toepassingen, delen van kennis, bevorderen van kwaliteit van zorg en het 'ontsluiten' van ervaren zorgverlening.

Kortom, de transities kunnen leiden tot een transformatie van het sociale domein. Maar dit vraagt van gemeenten en zorgaanbieders wel om oude patronen los te laten en met een innovatieve en creatieve blik én het lef om te experimenteren met nieuwe vormen van samenwerking en financiering te starten. Urgentie is er genoeg, tijd voor actie!

De Gezonde Wijk

Leven in een gezonde wijk, wie wil dat nu niet? Met gezonde inwoners en gezonde participatie van iedereen. In 2020 weten we niet anders! Het organiseren van de zorg in sociale wijknetwerken (SWN) met moderne (communicatie) middelen en de inzet van 'eigenregie-apps' voor burgers, zijn hiervoor de eerste stappen. De Gezonde Wijk vraagt in 2020 echter om meer dan een team burgers, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals. Het vraagt een gezond wijknetwerk los van organisaties en hiërarchische verhoudingen én samenwerking tussen iedereen die in de wijk actief is via een digitale en fysieke kennisomgeving.

In een digitale omgeving kun je in gesprek met buurtbewoners, kun je allerlei vragen stellen over hulpverlening en wisselen professionals onderling (transparant) kennis uit over alles wat er in de wijk gebeurt. Dit betekent een andere 'mindset' en daarmee een andere manier van denken en werken. De mindset voor burgers is gericht op zelfhulp, samendoen en verantwoordelijkheden nemen, voor professionals vraagt dit om meer kennis te delen, vrij te denken van het organisatiebelang en 'in dienst van het gezin' staan.

Er zijn hiervoor vier uitgangspunten, waar de gemeente een faciliterende en stimulerende rol in heeft:

1. De gemeente moet zorgen voor laagdrempelige zorg digitaal en dicht bij de burger.
2. De eigen regie van de burger moet voorop staan.
3. De gemeente moet stimuleren en faciliteren dat er een geoptimaliseerde, transparante, innovatieve communicatie en samenwerking is tussen hulpverleners.
4. De gemeente moet digitale mogelijkheden benutten om efficiënter te werken.

Wanneer deze basisuitgangspunten van de Gezonde Wijk staan, is het tijd voor de realisatie. De invulling van de Gezonde Wijk bestaat onder andere uit de volgende ingrediënten: het gezinsdossier, een goed ingericht en digitaal ondersteund sociaal wijknetwerk, een matchingsysteem voor het kiezen van de juiste professional bij de hulpvraag en een Appstore die toegang biedt tot de juiste informatie en apps om zelfredzaamheid en eigen kracht daadwerkelijk invulling te kunnen geven. Deze vier ingrediënten werken we hieronder verder uit.

Ingrediënt 1: Het gezinsdossier als paspoort voor eigen zorggegevens

De eigen regie van de burger is maximaal wanneer deze zelf haar eigen dossier beheert. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gedigitaliseerde persoonlijke informatie uit het groeiboekje, de sterkte van je lenzen en het plan van aanpak die je samen met een professional opstelt om de gameverslaving van je zoon aan te pakken. In de pilot Virtueel Gezinsdossier¹ in Hardenberg en Ommen organiseren burgers zelf deze informatie en bepalen ze zelf wie er toegang krijgen tot hun dossier. Met het gezinsdossier staat de burger, in het geval van hulpverlening, in het hart van het netwerk van familie, vrienden en professionele hulpverleners. Bovendien leidt eigen beheer van het dossier tot beter inzicht in de eigen hulpstromen (van werk & inkomen, tot zorg en schuldenproblemen), zodat hulp veel (kosten)efficiënter kan worden ingezet door betere afstemming tussen de betrokken hulpverleners en in samenspraak met de burger. Ervaring uit succesvolle proeftuinen leert dat iedereen (indien nodig met hulp) kan werken met een dossier, hulpverleners transparanter werken en dat cliënten meer controle ervaren over hun eigen hulpverleningstraject.

¹ Zie voor meer informatie over het gezinsdossier de website van CJG Ommen: http://www.cjgommen.nl/index.php?id=19818&news_item_id=151124&pi=43307

5. De buurtcoach wijst je de weg en staat je bij.

De activiteiten van de buurtcoach zijn gefocust op zelfdoen, samendoen en meedoen. Wanneer echter blijkt dat er een interventie of specialistische hulp nodig is, schakelen ze het CJG in. Deze werken nauw met elkaar samen in de wijk en delen signalen, ervaring en andere informatie om het gezin zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn.

Ingrediënt 3: Kies de professional die bij jou past!

In Amsterdam kan het; zelf je eigen hulpverlener kiezen op Sam-Amsterdam.nl. Sam's zijn hulpverleners actief in Amsterdam die niet aanbod-, maar vraaggericht 'inzetbaar' zijn. Sam Amsterdam is een initiatief van voorlopende Amsterdamse aanbieders van zorg voor jeugd, die bottom up de eigen regie bij de burger neerleggen. Door matching en beoordeling bieden ze de mogelijkheid voor burgers om in eigen kracht je eigen professional te kiezen én help je andere bij het maken van een goede en passende keuze door het achterlaten van een beoordeling.

Sam Amsterdam speelt in op een trend uit andere sectoren om steeds meer zelf te kiezen én te beoordelen. Denk hierbij aan voorbeelden als Werkspot, iens en Bookings.com waarbij je zelf de klusser, het restaurant of het hotel uitzoekt en achteraf een beoordeling achterlaat. Door de beoordelingen speelt het principe van Wisdom of the crowd een rol: 'Waar veel goede beoordelingen zijn achtergelaten door mensen met een vergelijkbaar profiel is de kans groot dat het goed is'. Het CJG in Den Haag is met een vergelijkbaar initiatief bezig, de zogenoemde ZorgTinder waar inwoners van de stad via een app hun hulpverleners kunnen vinden (en is daarmee laagdrempeliger dan via een platform).

Ingrediënt 4: Een zorggerelateerde Appstore voor handige online tools en apps

Waar kan ik al die handige apps dan vinden? Op dit moment ontbreekt het voor de burger aan overzicht en toezicht op de kwaliteit van online tools, websites en apps. Een Appstore biedt dit wél. Geïnspireerd door bestaande Appstores van o.a. Apple en Google, biedt een zorggerelateerde Appstore een indeling in categorieën, technische toetsing van apps op veiligheid en betrouwbaarheid en een achteraf rating van gebruikers. Alle (toetsings)resultaten worden ontsloten op de Appstore, zodat nieuwe gebruikers direct van de kennis van anderen gebruik kunnen maken. Vanuit verschillende organisaties zijn er dan ook initiatieven om een Appstore voor het sociaal domein neer te zetten. Voorbeelden daarvan zijn de Coöperatie Jeugdcloud Appstore² en een initiatief van de gemeente Amsterdam³.

² Meer over de Coöperatie Jeugdcloud Appstore kun je vinden op www.jeugdcloud.nl

³ Zie voor een uitgebreidere uitleg van het concept Appstore de Prezi 'Visie op digitaal platform gemeente Amsterdam': http://prezi.com/5r-7vbqhiuka/visie-op-digitaal-platform-gemeente-amsterdam/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

Bekijk om een idee te krijgen de Prezi 'De tien jeugdzorg apps'⁴ voor een overzicht van categorieën met daarin bestaande online tools en apps zoals Blogboek.com en Kwikstart.nl.

Is de (digitale) toekomst van de gezonde wijk binnen handbereik?

Wij denken dat de 'digitale' toekomst van de gezonde wijk zeker binnen handbereik is. De eerste proeven van nieuwe samenwerkingsvormen en financieringsstromen komen opgang en bieden dé mogelijkheid om innovatieve stappen in deze transitieperiode te zetten. Dit getuige ook de vier basisuitgangspunten, die nu al met goede voorbeelden kunnen worden bezegeld. We zien goede en hoopgevende eerste stappen in de ontwikkeling van technologische- en sociale innovaties en de manier waarop de gemeente deze met burgers, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals samen de wijk gezonder maken. Van beleidsambtenaar, gemeenteraadslid tot de buurman, iedereen krijgt te maken met deze veranderingen en transformatie in de samenleving. Ieder voor zich kan zo zijn eigen invulling geven aan de Gezonde Wijk!

Meer weten of opzoek naar andere innovatieve voorbeelden? Houdt dan onze speciale Alares3D.Tumblr.com in de gaten!

⁴ De Prezi 'De tien jeugdzorg apps' is te vinden op http://prezi.com/navx6ygz7qn7/de-tien-jeugdzorg-apps/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

Over de auteurs

Gerco Buijk-Dijkstra: "Samen leven doe je niet alleen." De essentie ligt volgens mij in mensen verbinden en samen ondernemen. Ik draag hier graag aan bij. Dit doe ik door mijn expertise vanuit het advieswerk te combineren met (lokale) politiek en onderwijs als gastdocent.

In mijn dagelijks werk ben ik innovatie- en organisatieadviseur bij Alares met diepgaande kennis van het sociaal domein. Bij www.Alares.nl werk ik aan het vormgeven van een nieuw sociaal domein (3.0), mede door het toepassen van www.jeugdcloud.nl in verschillende opdrachten bij gemeenten en (jeugd)zorg aanbieders. Door deze partijen te verbinden, creëer ik een brug tussen voorlopers en het aanpakken van de benodigde cultuurverandering en transformatie.

@GercoBuijk
www.GercoBuijk.nl

Janine van Oosten-Bake: Met een passie voor innovatie, digitaliteit en het mooier maken van de BV Nederland werk ik samen met organisaties om hen te innoveren en te verbeteren. In de zorg, overheid en bedrijfsleven werk ik naast de klant om interne en externe (netwerk)samenwerking en kennisdeling te stimuleren.

Vanuit mijn master Nieuwe Media en Digitale Cultuur (Universiteit Utrecht) heb ik onder andere onderzoek gedaan voor het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) naar e-participatie in beleidsvorming. Online gemeenschappen, kennisdeling en web 2.0 waren daarbij belangrijke steekwoorden. De laatste vijf jaar werk ik bij Alares vanuit deze basis om gemeenten en zorginstellingen slimmer te laten werken en deze sectoren als geheel te innoveren naar een 'society 3.0'.

@janinebake
www.Linkedin.com/in/janinebake
www.janinebake.nl

